

FIȘA 1. APLICAREA LEGII PENALE ÎN TIMP

I. PARTEA TEORETICĂ

- ✓ aplicarea legii penale nu suscită probleme când atât nașterea cât și stingerea raportului juridic penal (atât săvârșirea faptei cât și condamnarea definitivă pentru aceasta) au loc sub imperiul unei legi unice, fiind aplicabilă această lege;
- ✓ dacă pe durata existenței raportului juridic penal sunt incidente mai multe legi penale succesive se pune problema determinării legii penale aplicabile în cauză.

PRINCIPII

1. PRINCIPIUL ACTIVITĂȚII LEGII PENALE

- ✓ infracțiunile sunt prevăzute în legi și ordonanțe de urgență ale Guvernului. Actele de incriminare semnifică legea penală. Legea penală se aplică tuturor infracțiunilor săvârșite în intervalul de timp cuprins între momentul intrării în vigoare și momentul ieșirii sale din vigoare;
- ✓ desuetudinea nu face ca o lege iasă din vigoare.

**Intrarea în vigoare
a legii penale**

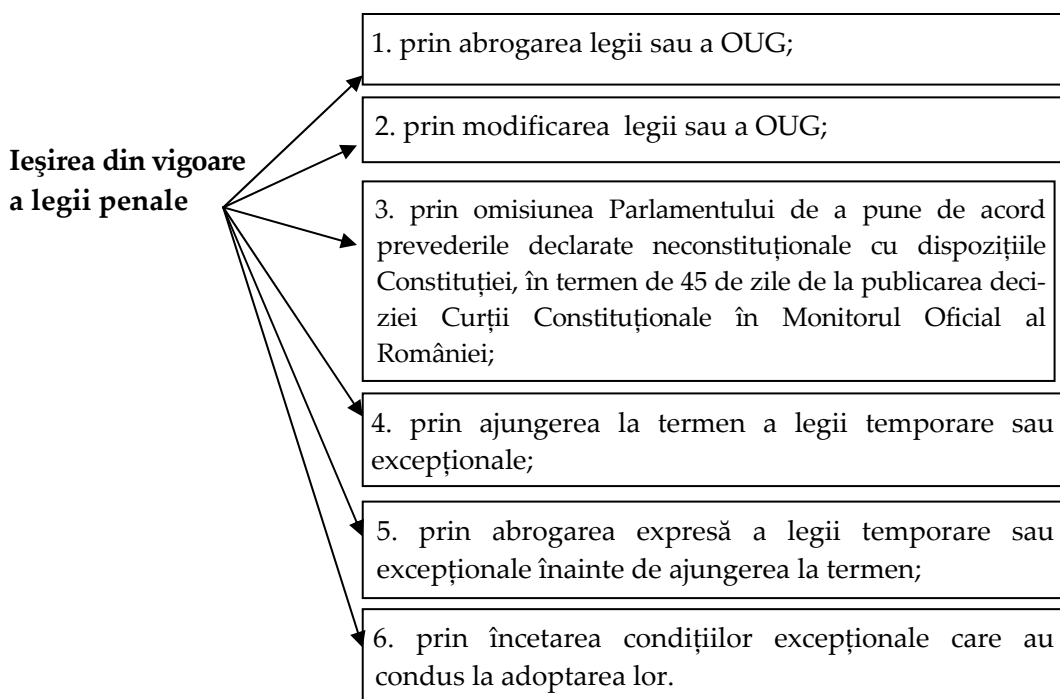
1. la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României;

2. la data prevăzută în textul legii (ulterioară termenului de trei zile de intrare în vigoare);

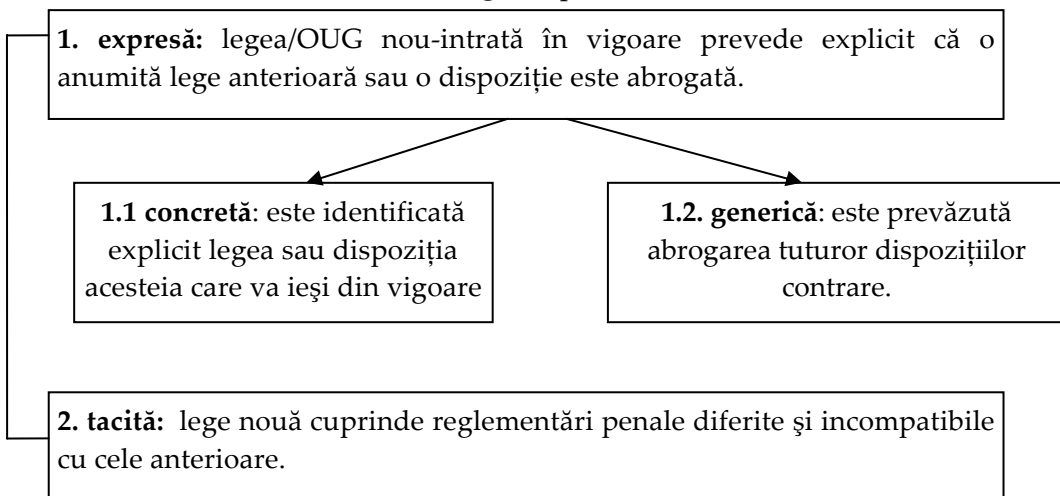
3. la data publicării în Monitorul Oficial al României a ordonanței de urgență ale Guvernului (sub condiția depunerii prealabile a acesteia la Camera Parlamentului competentă să fie sesizată);

4. la data prevăzută în textul ordonanței de urgență a Guvernului (ulterioară datei publicării în Monitorul Oficial).

6 | Aplicarea legii penale în timp

Abrogarea poate fi:

Abrogarea expresă sau tacită poate fi:

- 1) **totală:** a întregii legi sau OUG;
- 2) **parțială:** numai a uneia sau a unor prevederi ale legii sau OUG (nu toate).

Abrogarea	≠	Dezincriminare
<ul style="list-style-type: none"> ✓ chiar dacă se abrogă o dispoziție legală, fapta poate fi în continuare incriminată într-o altă dispoziție (alt articol din altă lege penală sau nepenală cu dispoziții penale, altă denumire marginală etc.); ✓ abrogarea legii speciale nu echivalează cu dezincriminarea dacă fapta este incriminată în legea generală; ✓ abrogarea normei completatoare a unei norme cadru (în alb) nu echivalează cu abrogarea normei cadru care nu va putea fi aplicată până la apariția unei noi norme completatoare. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ fapta nu mai este incriminată sub nicio formă de legislația națională.

Data săvârșirii infracțiunii în funcție de care se va analiza legea penală în vigoare¹:

1. data la care a fost comisă acțiunea infracțională, la infracțiunile comise;

2. data la care infractorul trebuia să acționeze potrivit obligațiilor legale pe care acesta le avea, la infracțiunile omisive;

3. data epuizării infracțiunilor continue, continuate sau de obicei;

4. data comiterii activității infracționale în cazul infracțiunilor progresive (nu cea a producerii rezultatului mai grav).

2. PRINCIPIUL NERETROACTIVITĂȚII LEGII PENALE

✓ legea penală dispune numai pentru viitor, neputând fi aplicată unor fapte săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare;

¹ În ipoteza participăției penale prezintă importanță numai data comiterii faptei de către autor.

EXCEPȚII DE LA PRINCIPIUL NERETROACTIVITĂȚII LEGII PENALE:

- 1. Legea interpretativă mai favorabilă
- 2. Legile de amnistie și legile sau decretele de grațiere
- 3. Legea de dezincriminare (art.12 C.pen.):

a. legea nouă nu mai prevede ca infracțiune o anumită faptă, prevăzută ca infracțiune în legea veche;

b. legea nouă limitează domeniul de aplicare a unei infracțiuni

EFACTE – NUMAI PENTRU VIITOR:

a. **Nup:** dacă legea de dezincriminare intervine în timp ce cauza se află în acte premergătoare procurorul va dispune;

b. **Sup:** când cauza se află în cursul urmăririi penale;

c. **Achitare:** în cursul judecării în primă instanță, apel, recurs;

d. **Încetează executarea** pedepselor (principale, accesorii, ori complementare), a măsurilor de siguranță și a măsurilor educative, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești (interdicțiile, incapacitățile și decăderile): dacă legea de dezincriminare intervine după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

e. **Nu echivalează cu o repunere a persoanei condamnate în situația anterioară pronunțării hotărârii de condamnare:**

f. **Nu se restituie bunurile confiscate sau amenda plătită;**

g. **Nu se modifică dispozițiile definitive ale instanței sub aspectul acțiunii civile.**

h. **Nu se pot acorda despăgubiri pentru privarea de libertate sau restrângerea dreptului la liberă circulație dispuse în temeiul faptei ce a fost dezincriminată.**

FIȘA nr. 2. TRĂSĂTURILE ESENȚIALE ALE INFRAȚIUNII

I. PARTEA TEORETICĂ

1. Definiția legală

✓ Infrațiunea este fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală. Infrațiunea este singurul temei al răspunderii penale (art. 17 C.pen.).

2. Trăsăturile esențiale ale infracțiunii

2.1. Fapta să fie prevăzută de legea penală

✓ implică tipicitatea: corespondența dintre fapta concretă săvârșită de făptuitor și elementele stabilite de legiuitor în modelul abstract (tip) prevăzut de norma de incriminare;

✓ orice infracțiune este o faptă tipică, însă nu orice fapta tipică constituie întotdeauna o infracțiune, fiind necesar să fie întrunite și celelalte trăsături esențiale.

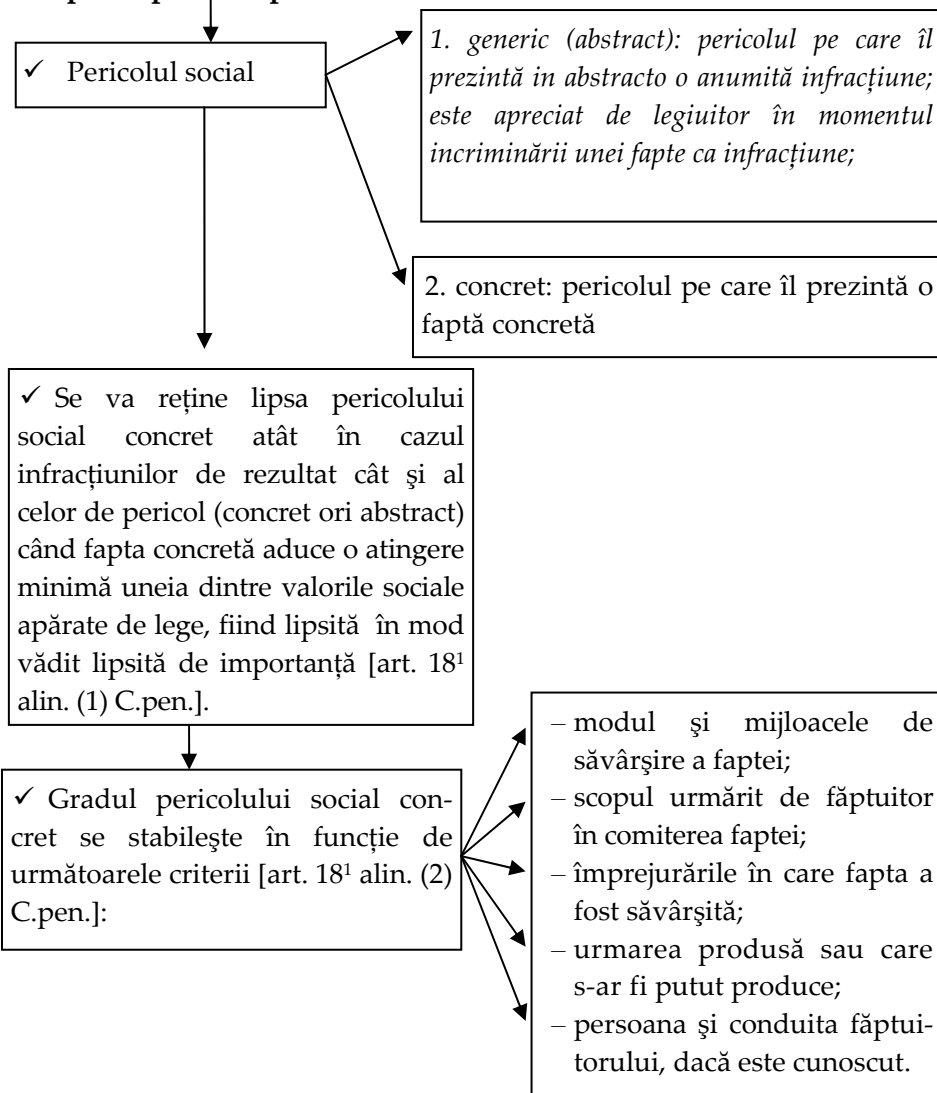
2.2. Fapta să fie săvârșită cu vinovăție

✓ este necesar ca la momentul comiterii activității infracționale făptuitorul să fie responsabil: să aibă aptitudinea psiho-fizică de a înțelege semnificația acțiunilor sau a inacțiunilor sale, ori a urmărilor acestora (factorul intelectual) și de a fi stăpân pe ele (factorul volitiv);

✓ este posibil să existe vinovăție ca trăsătură esențială a infracțiunii, dar nu și ca element subiectiv al acesteia;

✓ nu este exclus să existe vinovăția ca element subiectiv fără să existe ca trăsătură esențială a infracțiunii.

2.3. Fapta să prezinte pericol social

! OBSERVAȚII: 1. organele judiciare evaluează prevederea faptei concrete de vreo normă de incriminare, existența sau inexistența vinovăției, precum și gradul de pericol social al faptei (nu existența acestuia); 2. în cazul în care se constată lipsa unei trăsături esențiale a infracțiunii procurorul dispune neînceperea urmăririi penale/scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului sau inculpatului iar instanța achitarea inculpatului; când a fost începută urmărire penală în rem și nu există învinuit în cauză se va dispune clasarea; 3. dacă

neînceperea urmăririi penale/scoaterea de sub urmărire penală/ achitarea se dispune pentru lipsa pericolului social concret se poate aplica o sancțiune cu caracter administrativ: mustrarea, mustrarea cu avertisment sau amenda de la 10 lei la 1.000 lei; 4. în ipoteza comiterii unor fapte concurente care nu prezintă gradul de pericol social al unor infracțiuni, se va aplica o singură sancțiune cu caracter administrativ. 5. constatarea lipsei pericolului social al infracțiunii nu conduce la aplicarea instituției înlocuirii răspunderii penale cu răspunderea administrativă, aceasta din urmă atrăgând numai o soluție de încetare a procesului penal dispusă de instanță.

II. PARTEA PRACTICĂ

Susținerea recurentului, în sensul că fapta sa nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni și că deci trebuia să fie achitat în baza art. 18¹ C. pen. nu poate fi examinată sub aspectul neîntrunirii elementelor constitutive ale unei infracțiuni. Pericolul social este o trăsătură esențială a infracțiunii în general, și nu un element constitutiv al unei anumite infracțiuni. Cele două noțiuni se deosebesc conceptual, ceea ce rezultă și din prevederile art. 10 C. proc. pen., care consideră lipsa pericolului social și lipsa unuia din elementele constitutive ale infracțiunii drept cazuri distincte de împiedicare a punerii în mișcare sau exercitării acțiunii penale, prevăzute la art. 10 lit. b¹) C.proc.pen. și, respectiv, art. 10 lit. d) C.proc.pen. (C.A. București, s. a II-a pen., dec. nr. 13/1996).

Între înlocuirea răspunderii penale, la care se referă art. 90-98 C. pen., și dispozițiile art. 18¹ C. pen. – care face referire la art. 91 C. pen. în ceea ce privește sancțiunile aplicabile pentru săvârșirea unei fapte ce nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni – nu există apropiere. Înlocuirea răspunderii penale presupune mai mult decât existența unei fapte prevăzute de legea penală; ea implică existența infracțiunii, ceea ce, de regulă, atrage o răspundere penală, care însă, în anumite cazuri determinate, prevăzute expres de lege, poate fi înlocuită cu o altă formă de